

אקטיביזם חינוכי ומדיניות – התמחות בארגוני חברה אזרחית

ימי שלישי 18:15-19:45, אחת לשבועיים

בניין 72, חדר 119

מרצה: ד"ר אילה הנדין, hendin@post.bgu.ac.il; שעות קבלה: ימי שלישי לפני השיעור, בתיאום מראש

ארגונים חברתיים הם זירה משמעותית להובלת שינויים – פעם באסטרטגיות אקטיביסטיות שמערערות על מוסכמות, ופעם באסטרטגיות של קידום מדיניות המתחרות למהלכים רחבים מוסכמים. בקורס זה נבקש להעמיק בתפיסות, במדיניות ובפרקטיקות של הובלת שינוי חברתי במיקוד בזירה החינוכית ובארגוני חברה אזרחית. ננסה להבין ביחד את יחסי הגומלין שבין מדיניות-מאקרו לבין פרקטיקות-מיקרו. נמקם ביחד את השינוי החברתי אותו אנו מקדמות בארגוני ההתמחות בתוך הקשר רחב של מדיניות לאומית ושל תיאוריה.

הקורס יתקיים במתכונת של סדנא – חומרי הקריאה המקדימים לכל שיעור ישמשו כעוגן שיאפשר דיון בדוגמאות מתוך העשייה בארגוני ההתמחות, ומיקומם בתוך הקשר רחב יותר של תיאוריה ושל מדיניות.

כקורס התמחות, בנוסף לידע האקדמי, נתנסה במספר כישורים בעלי ערך בשוק העבודה: מיומנויות בין אישיות כמו עבודת צוות; מיומנויות פיתוח אישי ובהן יצירתיות, שכנוע, תקשורת בכתב ובעל-פה ושיווק עצמי, למידה עצמאית, חשיבה ביקורתית ויזמות; ומיומנויות ארגוניות בהן עבודה בסביבה מגוונת, כתיבת תוכנית עבודה וביצועה

חובות הקורס	מבנה הציון
1. התמחות: 4 שעות התמחות שבועיות בארגון חברתי	1. התמחות ונוכחות בשיעור: תנאי סף למעבר
2. נוכחות פעילה: השתתפות פעילה בכל השיעורים והצגות בשיעור: מאמר אחד בכל סמסטר, הצגה במפגשים 4, 5, 9.	2. הצגות: 5% לכל הצגה (סה"כ 25%)
3. הגשת 3 מטלות:	3. מטלות:
א. אקטיביזם בשדה המדיניות: הגשה ב- 25.10.21	א. אקטיביזם בשדה המדיניות: 10%
ב. מיפוי שחקנים: הגשה ב- 24.3.22	ב. מיפוי שחקנים: 20%
ג. מטלה מסכמת: 15.7.22	ג. מטלה מסכמת: 45%

מפגש 1: היכרות ומבוא להתמחויות	19.10.21
מפגש 2: אקטיביזם בשדה המדיניות * הגשת מטלה	26.10.21
1. אמיר, מירב. 2012. אקטיביסטית. בתוך: קריאת המחאה – לקסיקון פוליטי. ע"מ 42-50.	
2. קידר, ניר. 2019. על הממלכתיות. המכון הישראלי לדמוקרטיה	
מפגש 3: זירות ומרחבי מדיניות	9.11.21
1. צפדיה, ארז. 2012. פריפריות. בתוך: קריאת המחאה – לקסיקון פוליטי. ע"מ 298-308.	
2. פרץ, דוד. 2014. מבריחי השממה. המקום הכי חם בגיהנום. https://www.ha-makom.co.il/post/madhom-david-peretz	
3. טריגר, צבי. 2020. הספרה הפרטית. מפתח 15. ע"מ 163-166.	

https://mafteakh.org/wp-content/uploads/2020/08/%D7%94%D7%A1%D7%A4%D7%A8%D7%94-%D7%94%D7%A4%D7%A8%D7%98%D7%99-.pdf	
<p>מפגש 4: החברה האזרחית בישראל * הצגה בשיעור</p> <p>1. אמל ג'אמל. 2017. החברה האזרחית הערבית בישראל: אליטות חדשות, הון חברתי ותודעה אופוזיציונית. קו אדום. 2. מיכל אלמוג-בר ואיתי גרינשפן. 2019. ארגוני החברה האזרחית בישראל</p>	<p>23.11.21</p>
<p>מפגש 5: מדיניות - זכויות אדם ויעדי פיתוח * הצגה בשיעור</p> <p>1. נעמה כרמי. 2018. זכויות אדם. רסלינג. 2. UN Sustainable Development Goals https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/</p>	<p>7.12.21</p>
<p>מפגש 6: מדיניות – ממלכתיות ורב-תרבותיות בזירת החינוך</p> <p>1. ריבלין, ר. נאום כנס הרצליה יוני 2015 2. רובינשטיין, א. 2017. שבטי מדינת ישראל: ביחד ולחוד – ליברליזם ורב-תרבותיות בישראל, ע"מ 288-346.</p>	<p>21.12.21</p>
<p>מפגש 7: מדיניות – מה הבעיה ואיך מגדירים אותה?</p> <p>1. לוי, יגיל. 2011. לכתוב נייר מדיניות. האוניברסיטה הפתוחה. ע"מ 12-26 – שלבים בהכנת הנייר – שלב א: הגדרת הבעיה. 2. Dufelo, Esther. 2010. Social Experiments to Fight Poverty: https://www.ted.com/talks/esther_duflo_social_experiments_to_fight_poverty/transcript</p>	<p>4.1.22</p>
חופשת סמסטר	
<p>מפגש 8: מדיניות - עליית סוגיות חינוכיות לסדר היום הציבורי</p> <p>1. Soroka, S.N. 2002. Issue attributes and agenda-setting by media, the public, and policymakers in Canada. <i>International Journal of Public Opinion Research</i>. 14(3). 264–85. 2. Kingdon, J.W. 1995. Agenda, Alternatives and Public Policy. Glenview, IL: Scott.</p>	<p>1.3.22</p>
<p>מפגש 9: שיח בין מדיניות לאקטיביזם * הצגה בשיעור</p> <p>1. מילס, שרה. 2005. שיח. בתוך: מישל פוקו. ע"מ 77-92.</p>	<p>15.3.22</p>
<p>מפגש 10: מיפוי שחקנים * הגשת מטלה</p> <p>1. פרוטוקול של דיון בכנסת – לבחירתך.</p>	<p>29.3.22</p>

2. Capano, G. & Galanti, M.T. 2018. "Policy dynamics and types of agency: From individual to collective patterns of action". <i>European Policy Analysis</i> . 4(1).	
מפגש 11: אקטיביזם - מחאה ככלי לשינוי מדיניות: המקרה של תוכניות נבדלות ליוצאי אתיופיה	12.4.22
<p>1. חליחל, עלא. 2012. גבולות המחאה. בתוך: קריאת המחאה – לקסיקון פוליטי. ע"מ 59-62.</p> <p>2. דרך חדשה: מדיניות הממשלה לשילוב יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית. ספטמבר 2016. http://www.pmo.gov.il/policyplanning/hevra/Documents/derechHA281216.pdf</p> <p>3. הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה – דוח מסכם, יולי 2016: https://www.justice.gov.il/Publications/Articles/Documents/ReportEradicateRacism.pdf</p>	
מפגש 12: אקטיביזם – לובי וחינוך ככלי לשינוי מדיניות: המקרה של דור 1.5 ליוצאי חבר העמים ושל זיכרון בסלון	26.4.22
* חומרי הקריאה יעודכנו בהמשך	
מפגש 13: אקטיביזם - בג"ץ ככלי לשינוי מדיניות: המקרה של שילוב חרדים בהשכלה גבוהה	10.5.22
<p>1. 6500/17 – יופי תירוש ואח' נגד המועצה להשכלה גבוהה ואח'</p> <p>2. פורום קהלת ואח' נגד המועצה להשכלה גבוהה ואח'</p>	
מפגש 14: אקטיביזם – תיירות חברתית ככלי לשינוי מדיניות: המקרה של תיירות בישובים ערביים	24.5.22
* פרטי קריאה יעודכנו בהמשך	
מפגש 15 (שיעור כפול – סיור): באר שבע ממשקפי אקטיביזם פוליטי וחינוכי	7.6.22

חובות הקורס

הצגות סטודנטים

במהלך הקורס, נקיים שלושה מפגשים בהם תציגו היבטים נבחרים מתוך ההתמחות, כבסיס ללמידת עמיתים. כל הצגה תהיה בין 3-5 דקות, ותכיל שקף אחד בלבד.

- מפגש 4:** במפגש נדבר על החברה האזרחית בישראל ונחשף לאתר העמותות גייידסטאר. לקראת השיעור, יש לערוך תחקיר קצר בגייידסטאר על ארגון ההתמחות ולהציג שקף אחד של נתונים בסיסיים על ארגון ההתמחות: תחום העיסוק, היקף כוח האדם, המחזור התקציבי השנתי, ונתון אחד נוסף מעניין לבחירתכם. לאלה שמתמחים בארגון שאינו מופיע בגייידסטאר, נסו לייצר פרופיל על בסיס שיח עם מלווה ההתמחות. בהצגתכם, הסבירו מדוע גייידסטאר פחות רלוונטי למקרה שלכם.
- מפגש 5:** במפגש נדבר על יעדי הפיתוח של האו"ם. לקראת השיעור, בחרו יעד פיתוח אחד שרלוונטי לתחום עיסוקכם בהתמחות והציגו בשקף אחד את היעד – מהו היעד? למה הוא חשוב? 4 עובדות מעניינות שנקשרות ליעד – 2 ברמה הגלובאלית, ו-2 ברמה הלוקאלית הרלוונטיות להתמחות.
- מפגש 9:** במפגש נתנסה בניתוח שיח ביקורתי. לקראת השיעור, הכינו נאום קצר (עד 3 דקות) ביקורתי על מושג ששגור בארגון ההתמחות. בנאום, הציגו בפנינו את המושג על משמעויותיו הגלויות והסמויות. ברוח מאמרה של מילס, נסו להציג ביקורת אישית על רבדיו הסמויים של המושג ועל אופן השימוש בו בזירת ההתמחות.

מטלות

1. **אקטיביזם בשדה המדיניות** : היקף המטלה עד 400 מילים
  - א. מהי תפיסת האחריות החברתית שעולה אצל ה'אקטיביסטית'?
  - ב. מהי התפיסה העולה ב'על הממלכתיות'?
  - ג. כהכנה לשנת ההתמחות, מהם שני יעדים – אחד 'אקטיביסטי' ואחד 'ממלכתי', המתכתבים עם הטקסטים, שהיית רוצה להציב לעצמך לשנה הקרובה?
3. **מיפוי שחקנים** : היקף המטלה עד 4 עמודים.

בחרו פרוטוקול של דיון באחת מועדות הכנסת שרלוונטי לסוגיה שבה עוסק ארגון ההתמחות. קראו את הפרוטוקול והתייחסו לשאלות הבאות (בתשובות, יש להתייחס לחומרי הקריאה שנלמדו במהלך הסמסטר):

  - א. מהי בעיית המדיניות שנידונה בדיון?
  - ב. מה הוביל לעליית הסוגיה לסדר היום?
  - ג. מי השתתף בדיון?
  - ד. בחרי 4 מבין המשתתפים (וביניהם ארגון ההתמחות). בעבור כל משתתף, יש להציג את עמדתו בסוגיה הנידונה, את דפוס הפעולה שלו, את המשימה המרכזית שלו ואת מיקוד המשימה שלו.
  - ה. לו היית רכזת הועדה, מיהם 3 שחקנים נוספים שלא נכחו בדיון שהיית מזמינה? מדוע לדעתך לא נכחו? כיצד היו יכולים לתרום לדיון לו היו נוכחים?
2. **מטלת סיום** | מטלת הסיכום מורכבת משלושה חלקים:
  - א. **מרכיב קבוצתי (3 קבוצות – 5%)** : תכנון תחנה בסיור בשיעור המסכם, והובלת מפגש של חצי שעה בתחנה בה נחשף לבעיה חברתית, למדיניות שמסבירה את הבעיה, ולפעולות אקטיביסטיות המיועדות לצמצומה.
  - ב. **מרכיב אישי 1 (20%)** : כתיבת מערך חינוכי להגברת המודעות לסוגיה בה עסק ארגון ההתמחות. על המערך לכלול מטרות, קהל יעד, עזרים, מהלך חינוכי, תוצאות לימודיות וכלי להערכתן.
  - ג. **מרכיב אישי 2 (20%)** : כתיבת מאמר דעה בהיקף של עד 400 מילים על היבט אחד של סוגיית המדיניות הרלוונטית להתמחות אותה ברצונכם לבקר תוך חיבור לחומרי קריאה נבחרים מהקורס.

מטלות: דגשים לכתיבה

1. כתיבת המטלות תהיה כמסמך שעומד בפני עצמו במובן זה שברורות גם ללא היכרות עם השאלה המנחה. מוצע לפתוח בהצגת הטענה המרכזית, לעבור לביסוס הטענה באמצעות ראיות ברורות: הפנייה למאמרים, הצגת נתונים סטטיסטיים, התייחסות לדוגמאות מהארגון, ולסיים בסיכום קצר שחוזר על הטענה המרכזית.
2. המטלות יוגשו כתוצר מוגמר. ככל שיש שאלות לגבי המטלה ו/או החומר הנלמד, ניתן ליצור קשר עם אילה לפני ההגשה.
3. המטלות יכתבו בוורד, פונט דוד 12 עם רווח שורה וחצי וטקסט שמיושר לשני הצדדים
4. הגשת המטלות תעשה במייל, בתאריכים הנקובים בתחילת הסילבוס.